

Odporúčania pre legislatívu SR v oblasti neformálneho vzdelávania

Stred a koniec 90. rokov 20. storočia významovo úzko súvisí s pojmom „vedomostná spoločnosť“. Ako uvádza portál Úradu vlády SR „vedomostná spoločnosť“ cielene a aktívne investuje do rozvoja osobného potenciálu každého jednotlivca, prostredníctvom podpory vzdelávania, vedeckých a výskumných aktivít rozvíja svoju inovačnú kapacitu.“ Najvyšší štátni predstavitelia, svetoví ekonómovia, politológovia a ostatní odborní pozorovatelia zaznamenali, akou podstatnou mierou prispieva „vedomostná ekonomika“ k hospodárskemu rastu a tvorbe bohatstva. Začali „bodovať“ odvetvia s vysokou technickou a technologickou úrovňou. Vlády európskych krajín si uvedomili, že s pokrokom technológií je priam nevyhnutné zvyšovať gramotnosť obyvateľstva a budovať vedomostnú pokrokovú spoločnosť na celoživotnej báze, aby mohli udržiavať stabilný ekonomický rast. Prudký rozmach priemyselnej výroby v povojnovom období vytvoril enormný tlak na produktivitu práce a vysoké nároky na kvalifikáciu a vzdelávanie pracovnej sily. S postupom času a vedeckotechnickým rozvojom nastáva informačná explózia. V našej republike - postsocialistického typu prešla spoločnosť sociálnou a ekonomickou transformáciou, kedy vznikla potreba zmeny obsahu ekonomického, jazykového, občianskeho a právneho vzdelávania, ktoré formálne vzdelávacie systémy nestíhali kapacitne a obsahovo pokryť. Od 90. rokov industriálna výroba už primárne neurčovala a neurčuje ekonomický vývoj, prežívame obdobie rozmachu informačných technológií. Európska únia a členské štáty pocítili potrebu pretvoriť pravidlá, ktoré boli vytvorené v industriálnej fáze a nahradiť ich pravidlami, ktorými by sa mala riadiť vedomostná spoločnosť.

Slovenská legislatíva sa značne snaží reflektovať európsku legislatívu, čoho dôkazom sú uvedené platné zákony. Najpodstatnejším a najsúčasným je Zákon o celoživotnom vzdelávaní z roku 2009. Jeho jednotlivé časti sú však príliš neprepojené, napriek tomu, že pojednáva o potrebných a dôležitých systémových nástrojoch, ktoré je potrebné dotvoriť a používať. Sú nimi Národný kvalifikačný rámec, Informačný systém ďalšieho vzdelávania, monitorovanie a prognózy vzdelávacích potrieb a iné. Zákon sa však príliš zaoberá tvorbou ďalších a ďalších nástrojov vzdelávacej politiky, než aby navrhoval systémovú zmenu v oblasti CŽV. Jadro zákona tvoria články a paragrafy, ktoré pojednávajú o akreditácii a iba rozširujú Zákon o ďalšom vzdelávaní z roku 1997, ktorý sa akreditáciou a akreditačnou komisiou zaoberá. Oprávnenou kritikou tohto zákona je, že sa vôbec nezaobera prechodom systémov formálneho, neformálneho vzdelávania a informálneho učenia.

- **Odporúčanie č. 1** – upraviť Zákon č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov tak, aby prepojoval formálne a neformálne vzdelávanie. Je potrebné detailnejšie vymedziť neformálne vzdelávanie a CŽV v rámci inštitúcií formálneho vzdelávania, najmä v oblasti povinností. Tieto inštitúcie by mali identifikovať výstupy a výsledky i neformálneho vzdelávania v rámci vzdelávacieho systému.
- **Odporúčanie č. 2** – pre uplatnenie uznávania výsledkov ďalšieho a neformálneho vzdelávania je potrebné, aby aj zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS projektu: 26120130064

Názov projektu: Odborné vzdelávanie zamestnancov podľa aktuálnych potrieb klientov

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (školský zákon) upravoval tvorbu kvalifikačných štandardov a identifikoval výsledky vzdelávania do systému základných a stredných škôl. Tento a zákon o celoživotnom vzdelávaní by mali v oblasti prepojenia formálneho a neformálneho vzdelávania úzko súvisieť a odvolávať sa na seba.

- **Odporúčanie č. 3** - aplikáciu Národného kvalifikačného rámca je potrebné lepšie definovať a zakotviť v zákone jeho používanie, pokiaľ to má byť nástroj obsahujúci popis čiastočných a úplných kvalifikácií rozlišovaných a uznávaných v Slovenskej republike, príp. požadovaných na výkon pracovných činností pre dané povolanie vo forme kvalifikačných štandardov a hodnotiacich štandardov. Mal by obsahovať kvalifikácie nadobudnuté nielen systémom formálneho, ale aj akreditovaného neformálneho vzdelávania. V súčasnej podobe zákona je obsah Národnej sústavy kvalifikácií popísaný veľmi zložite a neprehľadne.
- **Odporúčanie č. 4** – navrhujeme, aby bolo CŽV zahrnuté aj v Zákone č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Je dôležité zjednotiť komunikáciu kľúčových aktérov v rámci prepájania trhu práce a vzdelávania. Môže pomôcť úprava tohto zákona, ktorá by zosúladiť koordináciu odborného vzdelávania a prípravy (OVP) a sektorových rád. Činnosť sektorových rád by mala byť v zákone definovaná. Tento zákon treba takisto previazať so zákonom o CŽV.

Spracovala Bc. Veronika Hingiszová, 3.8.2015

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS projektu: 26120130064

Názov projektu: Odborné vzdelávanie zamestnancov podľa aktuálnych potrieb klientov